

Aan de leden van de
Vaste Kamercommissie voor Cultuur

Geachte leden van de Kamercommissie,

Zutphen, 15 juni 2023

De Samenwerkingsorganisatie Monumenteneigenaren (SOM) verenigt bijna 30 stadsherstellen en monumentenbeheerders, welke gezamenlijk vele duizenden monumenten in eigendom en beheer hebben, hoofdzakelijk woonhuismonumenten. De SOM heeft met veel belangstelling kennis genomen van de verkenning financiering monumentenzorg van Staatssecretaris Gunay Uslu en haar beleidsreactie op de beleidsdoorlichting Erfgoed, beiden van 12 juni jl. Op de brieven is door de Federatie Instandhouding Monumenten reeds uitvoerig gereageerd, ook in uw richting, en als lid van de FIM sluit de SOM zich hierbij gaarne aan.

De SOM wil aanvullend nog de volgende twee zaken onder uw aandacht brengen, die met name de woonhuismonumenten betreffen. In de beleidsdoorlichting wordt door DSP-groep gesteld dat de verschillende regelingen op het gebied van monumentenzorg goed werken en de SOM kan zich daarin vinden. Via de SIM enerzijds en de woonhuisregeling (Whr) anderzijds worden eigenaren door de overheid gesteund in het behoud van een breed scala aan monumenten. Als het gaat om woonhuizen kunnen Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud (POM's) rekenen op onderhoudssubsidies op grond van de SIM en particuliere woonhuseigenaren kunnen gebruik maken van de Whr.

Er is echter een groep woonhuseigenaren die tussen wal en schip valt, namelijk stadsherstellen en maatschappelijke monumentenbeheerders die geen POM zijn, in de regel omdat ze niet meer dan 20 rijksmonumenten in eigendom hebben. Zij kunnen geen aanspraak maken op SIM of Whr, terwijl ze wel geconfronteerd worden met sterk stijgende kosten in het onderhoud vanwege de explosieve prijsstijgingen in de bouw, kosten van verduurzaming en dalende inkomsten uit middenhuur. De SOM pleit er voor deze groep toe te laten tot de woonhuisregeling Whr, waardoor een gelijk speelveld ontstaat met particuliere eigenaren.

Een tweede onderwerp dat wij onder uw aandacht willen brengen betreffen de maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Leden van de SOM hebben daar inmiddels veel ervaring mee, zeker waar het maatwerk betreft dat bij panden met monumentale waarden nu eenmaal centraal staat. Deze stadsherstellen en monumentenbeheerders investeren fors in duurzaamheid, maar er is aan de andere kant sprake van een stijgend onrendabel gedeelte waar geen subsidies tegenover staan. Investerings in duurzaamheid betekenen weliswaar lagere energietarieven, maar die komen voornamelijk ten goede aan de huurder en niet de verhuurder. Opmerkelijk in dit verband is dat de regeling DUMAVA wel open staat voor monumenten, met uitzondering van woonhuismonumenten. Valt dat nog te billijken uit het feit dat bij particuliere eigenaren een dergelijke subsidie kan leiden tot een hogere woningprijs bij verkoop, voor de leden van de SOM geldt dat zeker niet, omdat ze statutair vrijwel allemaal geen panden nu en in de toekomst verkopen.

Staatssecretaris Uslu kondigt in haar beleidsreactie aan samen met de ministeries van EZK en BZK te werken aan de wijziging van de Investeringsubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) en de Subsidieregeling Verduurzaming voor Verenigingen van Eigenaars (SVVE) zodat deze toegankelijker worden voor huiseigenaren van monumenten om te verduurzamen. Het streven is om dit met ingang van 2024 mogelijk te maken. De SOM dringt er met klem op aan ook stadsherstellen en andere maatschappelijke monumentenbeheerders tot deze regelingen toegang te geven. Het zal de verduurzaming van woonhuismonumenten sterk ten goede komen en versnellen. De SOM wordt dan ook graag uitgenodigd deel te nemen aan het overleg over deze verruiming, waarbij wij onze deskundigheid op het gebied van verduurzaming van woonhuismonumenten (in het bijzonder) graag ter beschikking stellen.

Samengevat verzoekt de SOM er bij de Staatssecretaris in de vergadering van 21 juni a.s. op aan te dringen:

1. De woonhuisregeling Wwh ook open te stellen voor stadsherstellen en maatschappelijke eigenaren met een erfgoeddoelstelling, niet zijnde POM's;
2. De SOM als koepel van stadsherstellen en woonhuiseigenaren met genoemde doelstelling uit te nodigen deel te nemen aan het overleg over verruiming van de regelingen ISDE en SVVE.

Uiteraard zijn wij altijd bereid tot nadere toelichting en overleg over het voorgaande. Hiervoor kunt u contact opnemen met ondergetekende of met Leo Endedijk, via 06-51991550 of som@som-monumenten.nl.

Met vriendelijke groet,

Suzan te Brake,
Voorzitter Samenwerkingsorganisatie Monumenteneigenaren (SOM)
0575-757 031
suzan.tebrake@wijnhuisfonds.nl.